

Overvåkning av storspove etter fastlagt metodikk i Vestvågøy kommune i 2021

Innledning

Storspoven kategorisert som sårbar (VU) på Rødlista for arter fra 2015 (heretter kalt Rødlista), og er derfor regnet som en truet art i Norge. Kategoriseringen av arten er skjerpet, etter at den var kategorisert som nær truet (NT) på Rødlista fra 2010. Arten har fått halvert sin bestand i Norge de siste 20 årene, og det er ventet at den vil få kategorien sterkt truet (EN) på en nær revisjon av Rødlista. Arten har dermed hatt en langvarig og omfattende tilbakegang, og har forsvunnet helt mange steder i Norge.

Flere områder i Lofoten huser fortsatt livskraftige bestander av storspoven, og skiller seg positivt ut sammenlignet med andre regioner i Norge. Fortsatt relativt ekstensiv jordbruksdrift, kombinert med hyppige forekomster av restareal, myr og annen våtmark i forbindelse med jordbrukets kulturlandskap, må regnes som suksessfaktorer. Det er imidlertid nasjonal politikk å stadig effektivisere landbruksdriften, som en forlengelse av en eksisterende utvikling. Slike mål for matproduksjonen kan stå i motsetning til miljømål om å forbedre leveforholdene for truede arter og stanse tap av naturlig habitat som våtmark. NOF-rapport [Tiltak for bakkehekkende arter i jordbrukslandskapet](#) (Heggøy og Eggen 2020) tar for seg problemstillingene tilknyttet storspover i mer intensivt drevet kulturmark.

En god overvåkning av fuglebestandene fortøner seg særlig viktig i et slik perspektiv, også for å se etter hvilke habitatkrav ulike arter har. På den måten kan man iverksette mottiltak. Lokallaget har derfor et mål om å gjennomføre tellinger av storspovebestanden i et definert studieområde i Vestvågøy hvert tredje år. Tellingen i 2021 er en oppfølging av den første tellingen i 2018. Vi takker Statsforvalteren i Nordland for støtte til prosjektet.

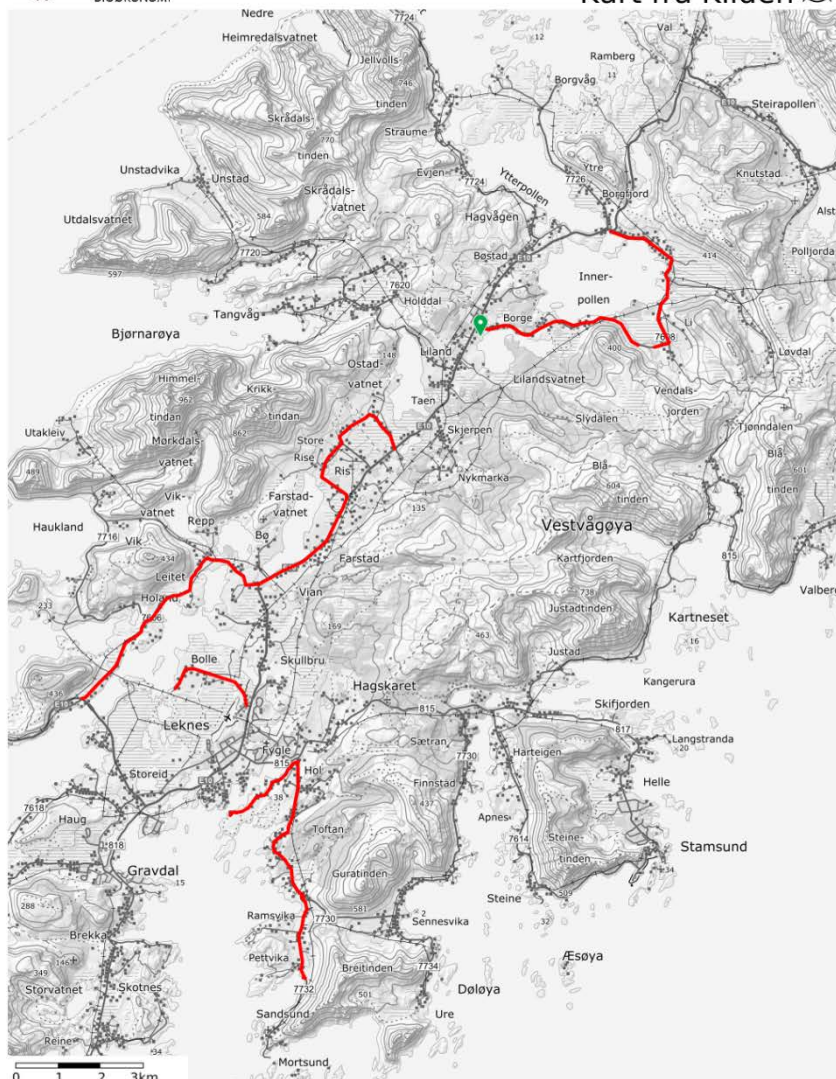
Metodikk

Området som skal telles

Området som overvåkes strekker seg fra Offersøy via fastlagt rute nordøstover til Sletteng (Figur 1). Ruten er lagt opp slik at man favner et større område av kommunen med variabel biotop, med et stort nok antall par (per 2018) til at området enger seg i en overvåkning.

Område deles inn i fire:

- Runde 1. Offersøy via Holand ut til E10
- Runde 2. Langs E10 og ned til/rundt Rise
- Runde 3. Rundt Innerpollen i Borge
- Runde 4. Pettvika – Holsmoa t/r

Koordinatsystem: UTM 33

kilden.nibio.no

15.11.2021

Figur 1. Overvåkingsrute for storspove i Vestvågøy. Kilde: Nibio.

Tellemetodikk

Praktisk gjennomføring

Tellingene foretas ved å kjøre bil langs fastlagt vei. En bør ikke gå ut av bilen for å gjøre registreringer om det kan unngås. Det er viktig at en ikke skremmer fuglene slik at de kan dukke opp på de neste markene og dermed bli talt om igjen. Man teller bare fugler på eller over jordene som befinner seg inntil veien på begge sider. For storspove som befinner seg i utmark (på myrer, lyngmark osv.), telles individer som oppholder seg innenfor ca. 200 m fra veien. Storspover som observeres på nabojord lenger bort fra veien, eller utenfor den fastsatte distansen i utmark, skal ikke inngå i overvåkingstallene (registreres eventuelt for seg). Dette er viktig for at tallene skal være sammenlignbare fra år til år.

Stopp langs ruta gjøres for om lag hver 50–100 meter, og landskapet «skannes» etter storspover vha. kikkert (8–10 x håndkikkert, evt. supplert med teleskop). Alle storspover som observeres telles. Sørg

for å bruke tid ved hvert stopp, slik at du er sikker på å få med deg alle storspovene i området. Av og til kan fordypninger i terrenget o.l. gjøre spovene umulige å se i perioder. Stoppene må avpasses terrenget, og det er f.eks. opplagt ingen vits i å stanse på steder med tett skog. Pga. tilgangen på egnede stoppesteder kan det også være nødvendig med tilpasninger langs mer trafikkerte veier.

For å sikre at tellingene blir så bra som mulig bør man være to som teller sammen fra hver sin side av bilen.

Storspovene ankommer Lofoten i første halvdel av april. Foto: Martin Eggen

Telleperiode

Tellingene skal gjennomføres i løpet av de to første ukene av mai. Man må strebe etter å gjennomføre tellingene på dager med godt vær (lite vind, god sikt), og når det ikke er fullstendig snødekke på tellearealene. Den beste tiden for å registrere storspovepar er i perioden like før eggleggingen. Da går som oftest hannen og hunnen i nærheten av hverandre. Etter eggleggingen vil en som regel bare se den ene av fuglene i paret, da den andre ligger og ruger. Etter klekkingen går det ikke så lenge før hunnene forsvinner, men hann med unger er forholdsvis lette å registrere, idet de gjerne sitter på tuer o.l. utkikkspunkt. Ofte vil man oppdage dem i aksjon mot kråker etc. (gjelder også i rugetiden).

Metodikken med hyppige stopp langs strekningen, men uten faste tellepunkt fra år til år, er valgt fordi landskapet kan endre seg gjennom årenes løp, og fordi vekst av vegetasjon (og dermed også sikt o.l.) kan variere mellom år.

Hva skal registreres

1. Antall storspover med så god stedsangivelse som mulig. Det kan være lurt å ha med seg en kartutskrift og/eller GPS under tellingene, slik at man sikrer å skille de ulike spovene fra hverandre.

2. Register hvilken biotop du ser hver enkelt storspove/storspovepar i. Følgende hovedbiotoper:

- Gressmark
- Beitemark
- Areal for grønnsaksproduksjon
- Myr
- Lyng/tue/restareal
- Strandsone

3. Bruk observasjonskoder slik de er delt inn på artsobservasjoner.no, f.eks. «par i passende hekkebiotop», «sang/spill». Bruk koder for hekking der dette blir konstatert.

4. Register også enkeltbekkasin, rødstilk, vipe og tjeld. Dette er arter som man vet/antar er i tilbakegang, og som er tilknyttet våtmark og kulturmark.

5. Registrere kjønn for storspovene dersom du klarer. Det er forholdsvis lett å finne ut av kjønn i felt ut fra neblengden – med litt trening går kjønnsbestemming greit selv når en bare ser en enkelt fugl. Hos storspoven er det hunnen som er størst og har lengst nebb.

Resultater

Runde 1: Offersøyveien og Bolle

Observatører: Marie Myklebust, Ann Britt Pilegaard-Simonsen

Dato og tid: 11. mai kl. 10-12.15

Vær: nordøstlig lett bris og syv grader

Alle observasjoner er lagt inn i artsobservasjoner.no med nøyaktige kartplott. Turen startet ved krysset E10 Offersøya/Fv 825 og avsluttet ved krysset E10 Oppdøl/Fv825. Deretter ut til Bolle (blindvei) fra E10. Metodikk fulgt.

Storspove

Antall/kjønn	Kode	Sted	Vegetasjonstype	Merknad
1 par	Obs. i passende hekkebiotop	Offersøyvn. 137. Høyre side	Gressmark	Ø688319 N7567730
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Offersøyveien, Solbergpollen. Høyre side.	Gressmark	Ø688820 N7568594
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Offersøyveien, Smågjet Høyre side.	Gressmark	Ø688953 N7568796
1 par	Par i passende hekkebiotop	Bolleveien 182. Venstre side.	Gressmark	Ø690296 N7568154

Totalt på overvåkningsstrekket: Totalt storspover på fire lokaliteter.

Runde 2: Farstadvatnet, Rise og Ostad

Observatører: Martin Eggen og Martine H. Gjernes

Dato og tid: 12. mai kl. 17.30-19.30

Vær: Sørvest vind, lett bris, 10,2 grader.

Alle observasjoner er lagt inn i artsobservasjoner.no med punkt i kart. Turen startet ved krysset E10 Ostad på motsatt side av E10 for Skjerpvatnet og avsluttet ved Åsenden/krysset E10 Oppdøl/Fv825.

Observasjonsområde avviker fra tidligere år hvor turen har startet ved krysset E10/Store-Rise. Metodikk ellers fulgt. Enkeltbekkasin, rødstilk, vipe og tjeld ikke observert under turen. Generelt lite fugl observert.

Storspove

Antall/kjønn	Kode	Sted	Vegetasjonstype	Merknad
1 ind.	Obs. passende hekkebiotop	Ostadmyra	Gressmark	
1 ind.	Obs. passende biotop	Forsmo	Gressmark	
1 ind.	Sang/spill i passende hekkebiotop	Forsmo	Gressmark	
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Forsmo	Gressmark	
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Store-Rise	Gressmark	
1 ind.	Par i passende hekkebiotop	Rise-elva	Gressmark	
1 ind.	Sang/spill i passende hekkebiotop	Rise	Gressmark	
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Opdøl	Gressmark	

Totalt på overvåkningsstrekket: Totalt storspover på 8 lokaliteter.

Runde3: Rundt innerpollen i Borge

Observatører: Harald Våge og Johan Sirnes

Dato og tid: 10. mai kl. 11.25-12.20.

Vær: frisk bris fra nordøst, 7 grader og pent vær.

Alle observasjoner er lagt inn i artsobservasjoner.no med nøyaktige kartplott. Turen ble kjørt begge veier. Metodikk fulgt.

Forklaring på navn i artsobservasjoner.no. *Pollveien74ss* betyr at lokaliteten ligger 7,4 km fra der Pollveien starter (Sparbutikken på Bøstad). ss viser at dette er en storspovelokalitet.

Storspove

Antall/kjønn	Kode	Sted = Navn i artsobservasjoner	Vegetasjonstype	Merknad
1 ind.	Obs. passende hekkebiotop	Pollveien1ss	Torvmyr	Hvilende.
1 hann	Obs. passende hekkebiotop	Pollveien7ss	Beitemark	
1 hunn		Pollveien74ss	Gressmark	

Tjeld

Antall/kjønn	Kode	Sted = Navn i artsobservasjoner	Vegetasjonstype	Merknad
1 par	Par i passende hekkebiotop	Handberg	Strandsone	

Rødstilk

Antall/kjønn	Kode	Sted = Navn i artsobservasjoner	Vegetasjonstype	Merknad
1 ind.	Par i passende hekkebiotop	Øst for Langholmen	Strandsone	

Totalt på overvåkningsstrekket: storspover på tre lokaliteter, tjeld på en lokalitet og rødstilk på en lokalitet.

Runde 4: Pettvika – Holsmoa

Observatører: Harald Våge og Johan Sirnes.

Dato og tid: 10. mai kl. 12.50-13.50.

Vær: frisk bris fra nordøst, 7 grader og pent vær.

Alle observasjoner er lagt inn i artsobservasjoner.no med nøyaktige kartplott. Metodikk fulgt.

Forklaring på navn i artsobservasjoner.no. *Ramsvikveien32ss* betyr at vi er 3,2 km fra starten av Ramsvikveien (Fygle skole), *Holsøyveien2ss* at vi er 0,2km fra starten av Holsøyveien (Fygle skole) og *Mortsundveien12ss* at vi er 1,2 km fra starten av Mortsundveien (som er slutten av Ramsvikveien).

Storspove

Antall/kjønn	Kode	Sted = Navn i artsobservasjoner	Vegetasjonstype	Merknad
1 hann	Obs. i passende hekkebiotop	Ramsvikveien16ss	Gressmark	
1 hunn	Obs. i passende hekkebiotop	Ramsvikveien20ss	Gressmark	
1 par	Par i passende hekkebiotop	Mortsundveien12ss	Gressmark	
1 par	Sang/spill i passende hekkebiotop	Mortsundveien3ss	Gressmark	
1 hunn	Obs. i passende hekkebiotop	Holsøyveien11ss	Gressmark	
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Holsøyveien19ss	Lyng	

Tjeld

Antall/kjønn	Kode	Sted = Navn i artsobservasjoner	Vegetasjonstype	Merknad
2 par	Par i passende hekkebiotop	Fyglefjæra	Strandsone	Langs Holsøyveien
1 par	Par i passende hekkebiotop	Mortsundveien 6ss	Gressmark	
1 ind.	Obs. i passende hekkebiotop	Ramsvika	Gressmark	Et par storspove er sett i området både før og etter 10. mai.

Totalt på overvåkningsstrekket: storspover på seks lokaliteter og tjeld på tre lokaliteter.

Oppsummering og diskusjon

Resultatene for storspove er som følgende:

- Runde 1: Totalt på overvåkingsstrekket: Totalt storspover på fire lokaliteter.
- Runde 2: Totalt på overvåkingsstrekket: Totalt storspover på åtte lokaliteter.
- Runde 3: Totalt på overvåkingsstrekket: Totalt storspover på tre lokaliteter.
- Runde 4: Totalt på overvåkingsstrekket: Totalt storspover på seks lokaliteter.

Totalt ble 21 storspovelokaliteter registret. En plass ble det registrert to par storspover. Brorparten av fuglene ble sett på gressmark. Antallet lokaliteter er likt resultatet av tellingen i 2018, men det ble registrert ett mer par.

Andre vadere: Fire lokaliteter med tjeld og en med rødstilk.

Tallene her må regnes som usikre av flere grunner. Metodikken pålegger ikke tellerne å være ute en spesiell tid på døgnet. Enkeltbekkasinene spiller mest intenst på (kvelden), (natten) og morgenen. I tillegg var det mange rødstilkpar som ikke hadde etablert seg i hekkeområdene. Rødstilken ankommer Lofoten i slutten av april, med økende antall utover i mai.

For Norsk Ornitologisk Forening, Lofoten lokallag
Martin Eggen